

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ՝ ՆՎԻՐՎԱԾ ՆԱՐԵԿԻՆ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց Կաթողիկոսի հայրապետական սրբապատկերով 2003 թվականը հռչակված է Ս. Գրիգոր վարդապետ Նարեկացու «Մաղթյան ողբերգության» Աղոթագրքի 1000-ամյակի տոնախմբման փարի: Նարեկին նվիրված միջոցառումների շրջանակներում ղեկվեմքերի 27-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում, նախագահությամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց հայրապետի, փեղի ունեցավ գիտաժողով, որին մասնակցեցին հայաստանի թեմակալ առաջնորդներ, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի միաբաններ, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահ Գագիկ հարությունյանը, ՀՀ Մշակույթի և երիտասարդության հարցերի նախարար փիկ, Թամարա Պողոսյանը, Մաշտոցի անվան Մաքենադարանի փնօրեն Սեն Արեշափյանը և հայաստանի Ազգայնախան և համախարանական հաստատությունները ներկայացնող փարբեր գիտնականներ:

Գիտաժողովը բացվեց Ամենայն հայոց Կաթողիկոսի օրհնության խոսքով: Վեհափառ հայրապետի օրհնության իր խոսքը հղելով ներկաներին՝ ասաց.

«Ողջունում ենք ձեզ այսփեղ, Վեհափառն այս հանդիսաստիտում, Նարեկացու հազարամյակին նվիրված այս գիտաժողովին: Մենք ուրախ ենք, որ գիտական աշխարհի մեր հայրդիք արձագանքել են Մայր Աթոռին հրավերին և եկել են իրենց մասնակցությունը բերելու այս գիտաժողովին: Այս փարի Մայր Աթոռ Մուրբ Էջմիածնում հռչակված էր Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի կառուցման 1700-ամյակի փարի:

Հոբելյանազարդ այս փարում մեր ժողովրդի զավակունք տոնախմբեցին 1000-ամյակը Նարեկացու: Երկու կարևոր, առանցքային իրադարձություններ, որոնք որ մեծ դերակատարություն են ունեցել մեր ժողովրդի կյանքում: Եվ այսօր մենք այդ հոբելյանների խորհրդի առջև վերափին մեր գոհախանակուն աղոթքն ենք առ Աստված բարձրացնում և փառք փախի երկնավոր մեր Տիրոջը, որ այսպիսի արժեքներով շնորհազարդել է ազգս հայոց, որպեսզի հենված այդ արժեքներին և նրանց խորհուրդներին՝ շարունակի իր ընթացքը:

Մենք կարևորում ենք Նարեկացու հազարամյակի այս տոնախմբումը, որ կոչված է բազմաշերտ արժեքները Մարտնի վեր հանել, մարտնի դարձնել աշխարհին համայն և նաև մեր ժողովրդին: Կարևորում ենք, որ «Մաղթյան ողբերգության» այդ Աղոթագրքի հեր յուրաքանչյուր հաղորդություն ներգործում է մեզ վրա, մեր հայացքը ուղղում է դեպ մեր ներաշարիք և առաջնորդում մեզ մաքրվելու, առաջնորդում մեզ արբագործվելու և Աստծուն մորենալու:

Մենք վարսահ ենք, որ նման գիտաժողովները նպաստում են և հոգևորի արժեքորմանը մարդկային կյանքում՝ շեշտադրում կատարելով այդ իմաստով նաև: Այս առիթով Մենք Մեր գնահատանքն ու շնորհակալությունն ենք ցանկանում հայրենի բոլոր այն անձանց ու բոլոր այն կազմակերպություններին, որոնք 2003 այս փարում կազմակերպեցին, պանծացրեցին ինչպես 1700-ամյակը Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի կառուցման, այնպես էլ Նարեկի 1000-ամյակը:

Մենք մեր գնահատանքն ենք բերում այս գիտաժողովի կազմակերպիչ անձանց, մասնավորապես Տ. Արշակ վարդապետ Խաչատրյանին և Կիար Վարդան Դերիկյանին և իրենց գործակիցներին, և մաղթում գիտաժողովին բարի շնորհք և բարի արդյունք, որով պիտի զորանա մեր հավաքը, որով մենք պիտի հաղորդակցվենք Նարեկացու Մարյանին և մեր հայացքը ուղղենք դեպի Նարեկա աղոթասաց վարդապետը և երկինք՝ առ Աստված: Ու մարդ-Աստված այս հարսերությունաց համերաշխության մեջ գրնենք կյանքի նպատակը, գրնենք ուժը մեր կյանքի և լավարեւոթյամբ քայլենք դեպի նոր օրերը հայոց գալիքի:

Աստված բող օրինի մեզ:

Տ. Շահն արքեպիսկոպոս Աճեմյանը «Նարեկացին որպես վանական» զեկուցումում ներկայացրեց վանական այն միջավայրը, որում ձևավորվել են Նարեկացու հոգևոր ըմբռնումները և աշխարհայացքը:

Տ. Ներսես արքեպիսկոպոս Պոգապայանը «Նարեկացին հրաշագործ» զեկուցումում ներկայացրեց ժողովրդական այն ավանդությունները, որոնցում պարմվում է Նարեկացու գործած փարբեր հրաշագործությունների մասին:

ՀՀ Պալմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալության Կոն-Գազիկ Գյուրջյանը ներկայացրեց Նարեկ անունով սրբավայրերը՝ նշելով, որ Նարեկի հմայքն այնքան մեծ է եղել, որ այսպես են անվանվել հետագայում կառուցված մի շարք եկեղեցիներ:

Մաշպոցի անվան Մարենադարանի Կոնստանտինյան ակադեմիկոս Սեն Արեշապյանը «Գրիգոր Նարեկացու իմաստասիրությունը» զեկուցումում անդրադարձավ Նարեկացու իմաստասիրական, աստվածաբանական հայացքներին՝ դրանք զուգահեռի մեջ դիտելով անդիկ աշխարհից եկող և քրիստոնեության կողմից նորովի իմաստավորված ուսմունքների և, ի մասնավորի, նորալատոնականության հետ:

Տ. Արշակ վարդապետ Խաչատրյանի «Հայ Եկեղեցու նվիրապետական համակարգի արքայադուռը Նարեկում» զեկուցումում Մաթյանի համապատասխան հարվածների վկայակոչմամբ ցույց տրվեց, թե այս սրբեղծագործության մեջ ինչ բնորոշումներով են ներկայացված եկեղեցական փարբեր աստիճանները:

Բանասիրության և իրավագիտության դոկտոր Թոմ Սամուելյանի «Նարեկի պատգամը այսօրվա քրիստոնեական աշխարհին» զեկուցումը նվիրված էր արդի քրիստոնեական աշխարհի համար Նարեկի ունեցած հոգևոր արդիականությանը:

Պալմական գիտությունների դոկտոր Պարույր Մուրադյանի «Նարեկի անդրանիկ գիտական հրապարակությունը» զեկուցումը նվիրված էր այս սրբեղծագործության՝ Կ. Պոլսի 1774 թ. հրապարակության արժեքներին, որպես բնագրային հին և կարևոր փարբերակվածներ պարունակող տպագրություն:

Տ. Ասողիկ քահանա Կարապետյանի «Նարեկը որպես եկեղեցա-ժիսական մատյան» զեկուցումը նվիրված էր Նարեկի այն հարվածներին, որոնք տեղ են գտել Հայոց Եկեղեցու ժիսական-արարողական գրքերում և հարկապես «Նորհրդավարում»:

Բանասիրական գիտությունների դոկտոր Անիտա Դուրխանյանի «Գրիգոր Նարեկացի և Սիմեոն նոր աստվածաբան» զեկուցումում վեր հանվեցին Նարեկացու և բյուզանդական

գրականության նշանավոր միստրիկ այս հեղինակի ստեղծագործությունների միջև առկա գրական ընդհանրությունները:

Բանասիրական գիտությունների դոկտոր Գառնիկ Անանյանի «Նարեկացին և ժողովրդական բանահյուսությունը» գեկուցումում ցույց տրվեց ժողովրդական մրաժողության, հավաքալիքների, կենցաղի և վերջինիս հետ կապված մի շարք պարկերների արտացոլումը Նարեկացու ստեղծագործություններում և հարկապես փառերում:

Բանասիրական գիտությունների դոկտոր Զնարիկ Տեր-Դավթյանը «Նարեկացու վարքը և ավանդադրույցները» գեկուցումում անդրադարձավ Նարեկացու վարքագրական կերպարին և վերջինիս հարաբերակցությանը ժողովրդական միջավայրում յուրովի արտացոլված պարականոն ավերարանների մի շարք դրվագների հետ:

Տ. Գարեգին աբեղա Հարությունյանը «Նարեկը և XX դարի գործնական աստվածաբանությունը» գեկուցումում Մաքյանը դիտարկեց արդի աշխարհի հոգևոր հիմնախնդիրների համադրությամբ:

Կենսաբանական գիտությունների դոկտոր Նազիկ Խանջյանը «Սրբալույս Մյուռնը Նարեկի էջերում» գեկուցումում զուգահեռ անցկացրեց Նարեկի՝ Մյուռնին նվիրված գլխի և Մյուռնի օրհնության կանոնի միջև:

Պատմական գիտությունների դոկտոր Ազատ Բոգոյանի «Հայ կանոնագիրական մարքի մի վառ դրսևորում» գեկուցումում ներկայացվեց Նարեկացու ժամանակաշրջանի եկեղեցաբաղաբական վեճերին վերաբերող Հակոբ Ծպապնցու թուղթը:

Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանության ֆակուլտետի դասախոս Գևորգ Ղուկասիյանը «Նարեկի բնական-իրավական հենքը» գեկուցման մեջ արդի աշխարհի հոգևոր հիմնախնդիրների բավականին լայն համապատկերում դիտարկեց Նարեկացու ստեղծագործությունը:

Բանասիրական գիտությունների թեկնածու Հակոբ Զյոսեյանը «Հայրախոսական աստվածաբանության արձագանքները Նարեկում» գեկուցումում անդրադարձավ Նարեկի և հայրաբանական գրականության ավանդներին:

Կենսաբանական գիտությունների թեկնածու Գայանե Պողոսյանի «Մարդակազմական ըմբռնումները Նարեկում» գեկուցումում ցույց տրվեց, թե բանաստեղծական իր բազմաբնույթ համեմատությունների և զուգահեռների շրջանակում Նարեկացին համապատասխան գրական վերափոխարկումներ ինչպես է անդրադարձել մարդակազմական բնույթի մի շարք հարցերի՝ դրանք խառնախառն ժամանակի բնագիրական ըմբռնումների վրա:

Բանասիրական գիտությունների թեկնածու Վարդան Դևրիկյանը «Մեկնողական գրականության գեղարվեստական անդրադարձը Նարեկում» գեկուցումում անդրադարձավ այն հարցին, թե ինչպես է Նարեկացին սուրբգրային փառքեր հատվածների մեկնությունները բանաստեղծական աղոթական համապատասխան ձևի մեջ ներկայացրել Մաքյանում:

Ս. Գրիգոր Նարեկացու «Մաքյան ողբերգության» Աղոթագրքի 1000-ամյակի առիթով Մայր Աթոռում լույս ընծայվեց նաև Վարդան Դևրիկյանի հեղինակած «Նարեկյան էջեր Սուրբ Էջմիածնի ձեռագրերից» գրքույկը: